

GÜNDÜZ GÜZELİ (BELLE DE JOUR)

İlker Mutlu

“Manyetizmacı başka, hipnotizmacı başka, tatlım. Onlar göğe yükseltirler. Hipnotizmacılarsa insanı yerin altına indirirler.”

“Zengin ve aylak. Bu iki hastalıktan muzdarip. Bir de avcılık, bir de yoksul insanlara karşı bir zaafım var. İşçilere mesela... Her kar yağdığında onları düşünürüm. Kürkleri yok, umutları yok, hiçbir şeyleri yok. Çok baştan çıkarıcısınız, Severine!”

Joseph Kessel, *Athlar* adlı romanıyla en sevdiğim yazarlardan biri haline gelmiş, bu kitap her sene bir kere döne döne okuduğum başucu kitaplarımdan biri olmuştur. Otuzdan fazla romanının filmi yapılan yazarın sinemaya aktarılmaya elverişli romanlar kotardığı söylenebilir. Diğer romanlarını okuma fırsatım olmadı ama onlardan uyarlanan filmlerin çoğunu izleyebildim: *Gölgeler Ordusu* (L'armée des Ombres, Jean Pierre Melville, 1969), *Aslan* (Le Lion, Jack Cardiff, 1962), *Lisbon Aşıkları* (Les Amants du Tage, Henri Verneuil, 1955), *The Horsemen* –evet, *Athlar!*- (John Frankenheimer, 1971) ve 50. yaşı vesilesiyle ele alacağımız *Gündüz Güzeli* (Belle de Jour, Luis Buñuel, 1967).

Gündüz Güzeli'ni yıllar önce izlediğimde, filmin bir Joseph Kessel uyarlaması olduğunu bilmiyordum. Yazarı, *Athlar*'dan tanıyordum ve eski tutkularımın da etkisiyle (Köy Enstitülü yazarlarımıza ve Bekir Yıldız ve Yaşar Kemal'e hayrandım) Kessel'in destansı anlatımı beni daima cezbederdi. *Athlar* da o anlatıyı kullanıyordu ve Afganistan'daki bir aşireti gözünüzde tümüyle canlandırabiliyordunuz. Filmi de özellikle Jack Palance ve Ömer Şerif'in oyunlarıyla aynı etkiyi vermeyi bir dereceye kadar başarıyordu. *Gündüz Güzeli* yazısı için araştırma yaparken filmin *Athlar*'ın yazarının kaleminden çıktığını öğrenmek beni şaşırttı; çünkü (henüz romanı okumamış olmakla birlikte) *Gündüz Güzeli* yapı olarak çok farklı bir yerde duruyor. *Athlar*'dakinin yüz seksen derece

bu tarafındaki anlatı modern, erotik ve fazla şehirli. Ama **Kessel**'in adı, **Buñuel**'i de atlamaksızın, filmi daha bir şevkle izlememe neden oldu. Öte yandan, pek çok kaynak da senaryonun romanın oldukça değiştirilmiş bir versiyonu olduğunu belirtmektedir.

Kitap, Türkiye'de de **Kupa Kızı** (Başar Sabuncu, 1986) filmine konu oldu. Bazı yerlerde serbest bir uyarılama şeklinde anılan yapım, aslında orijinal filmi sahne sahne yinelerken zorlama yerleştirme çabaları yapıştırma kalıyor ve bir yerden sonra çok can sıkıcı oluyor. Farklı şekilde, romanın pek tanınmayan, 2000 yılı **Kris Kramski** yönetmenliğiyle Amerikan yapımı ve daha ziyade pornoyu andıran bir uyarlaması daha vardır.

Eserin hikayesi bugün demode kalsa da zamanının ötesinde bir yapımdır. Bir doktorla evli psikolojik sorunları olan güzel ve genç Severine isimli bir kadın anlatılır. Kadın, eşini çok sevmekte ama onunla fiziksel yakınlıktan kaçınmaktadır. Cinsel arzularını tatmin için sürekli fanteziler kurar. Kocasının bir arkadaşı olan ve kendisine ilgi duyan Henri Husson'un bilinçaltı yönlendirmesiyle bir anda kendisini bir genelevde "fahişe"lik yaparken bulur.

Joseph Kessel

Film, Severine'in kurduğu fantezilerden biriyle başlıyor. **Buñuel**, fantezileri seven bir yönetmendir ve bu, onun sürrealist kafa yapısına çok uygundur. Daha ilk filmi **Endülüs Köpeği**'nden (Un Chien Andalou,1929) beri filmlerinde fantezi ve rüya sahneleri kullanır ve bunlar aracılığıyla seyirciye aktarmak istediği fikirleri dolaylı yoldan iletir. Senaryo ve sanırım roman da yönetmenin bu tarzına çok uygundur. Hatta özellikle bu sahnelere özendiği son derece detaylı anlatımından belli olur.

Kitaba ve filme adını veren **Gündüz Güzeli**, Severine'in kendisidir. Randevuevine başladıktan sonra alacağı addır bu. Fransa'da "fahişe"ler için kullanılan "Gece Güzeli" tabirine de bir göndermedir. Severine adı da karakterin kendi gibi kırılabilirlik içeren, tınısı kibar bir isimdir. **Catherine Deneuve** de incecik, narin yapısıyla ve buna çok yakışan çekingenliğiyle bu rolü resmen üzerine giymiş. Kendisine o senenin Bafta Ödülleri'nde adaylık getirmesi sürpriz değildir. Severine, küçükken tacize uğramış ve ailesi tarafından hor görülmüş, hikayenin zamanındaki genç yaşı da dikkate alındığında, muhtemelen kurtuluşu apar topar evlenmekte bulmuş bir kadındır. Pek yaygın kullanılan bir isim olmayan Severine, "haşin" anlamına gelen ve erkek adı olan Severin'in dişi halidir. Ama "haşin"ın yanı sıra, isim "ikiye ayrılma" (*sever*) ya da "bölünmüş olma" (*severed*) kelimelerine de atıftır: bölünmüş bir kadın anlamı taşıyabilir. Severine, saf aşk ile cinsel tutku, kocası Pierre ile aşığı Marcel, burjuva ev hanımının rahat hayatı ile çalışan bir kadının şehvetli maceraları ve en önemlisi düşler ve gerçekler arasında kalmıştır. Gündüz vakti bile rüyadaymış gibi hareket etmesi bundandır. Bastırılmış duygularının canlandığı düşler haricinde geçmişi de sık sık hatırına gelmektedir ve git gide sakarlaşmaktadır. **Buñuel**'in gözünden onun mazoşist fantezilerle dolu dünyası, aşırıya kaçan Parizyen kayak turları, yemek randevuları ve tenis maçları gerçeği kadar manidardır.

Severine ve Pierre (Catherine Deneuve & Jean Sorel)

Filmi başlatan fantezide uzaktan gelmekte olan bir fayton görürüz. Aynı fayton film boyunca birkaç kez daha karşımıza çıkacaktır. Faytona çingirakların sesi eşlik eder. Bu sesler ve sonrasındaki sahnelerde de kediler ve zambaklar, film boyunca Severine'in rüya halini işaret eder. Bu çok önemlidir çünkü film sürekli rüyayla

gerçek arasında ince bir çizgide ilerler. **Buñuel** de bu detayları o hali seyirciye yansıtmak ve onu öykünün içine almak amacıyla kullanır. Açılış sahnesindeki romantik fayton yolculuğu, bir kırbaçlama sahnesine evrilir; arabayı kullanan uşaklar kocasının emriyle Severine’i kamçılarken kadın, eşine “*Sakın kedileri salma!*” diye yalvarır. İngilizcedeki gibi Fransızcada da “kedi” (*pussy/chatte*) kelimesi kadın cinsel organı için kullanılan argo bir tabirdir. Eşinin “*Ne düşünüyorsun, Severine?*” diye seslenişi, kadını gerçek dünyaya döndürür. “*Seni düşünüyordum. İkimizi.*” diye yanıtlar kadın. Yatakları tek kişilik iki ayrı karyoladan oluşur ve bir komodinle birbirinden ayrılmıştır. Severine rüyasında faytonda gezdiklerini söyleyince, Pierre “*Yine mi fayton?*” der ve bize bu rüyaların epeydir sürdüğünü bildirir. Ardından kendisini öpmek isteyen karısına erken kalkacaklarını söyler. Amacı onu gezmeye götürmektir. Evliliğini monotonluktan kurtarmaya çabalamaktadır. Daha sonra karısına yanaşmaya karar verir, bu defa Severine onu engeller.

Arkadaşları olan bir çiftle çıktıkları gezi de burjuva yaşamına ait bir ritüeldir aslında. Bir kayak merkezine giderler. Severine diğer çiftten, özellikle de koca Henri Husson’dan (**Michel Piccoli**) hoşlanmaz. Çapkın bir adamdır Henri ve gözü de Severine’dedir. Buluştukları yemekte Henri, niyetini ima eden laflar sarf eder: “*Sizi az önce geçerken gördüm, sarmaş dolaş. Yeni evliler olarak çok hoş görünüyordunuz.*”, “*Ama siz Pierre, bazen vicdan azabı hissettiriyorsunuz bana. Birbirimizden öylesine farklıyız ki! Sizin gibi adamlardan pek fazla kalmadı.*”.

Şehirde taksiyle alışverişten dönerken Mösyö Husson’un eşi Renee (**Macha Meril**), ortak bir arkadaşlarının haftada birkaç gün randevuevinde ‘fahişelik’ yaptığını duyduğunu söyler. İkisi de bu durumu kınar ve inanılmaz bulur. “*Düşünebiliyor musun, Severine? Senin benim gibi bir kadın. Kiminle olursa! İçinde olunca seçme şansın yoktur herhalde, ne gelirse, yaşlı, genç, güzel, çirkin. Sevdiğin adamla bile bazen hoş değilken...*”. Severine’in içine kurt düşmüştür.

Lüks, antika mobilyalarla döşeli evine döndüğünde hizmetçi (aynı burjuva ritüelinin bir parçası) Mösyö Husson’un ona çiçek gönderdiğini bildirir. Bundan hoşnut olmamıştır Severine; çiçekleri kondukları vazoyla birlikte kaldırmak ister, ama düşürüp kırar. Bu sahne, gündüz sakarlıklarının ilkidir. Ardından banyoya gider ve saç fırçasını almak isterken bu defa parfüm şişesini devirir. “*Bugün neyim var benim?*” diye düşünür. Daha sonra otururken yaşadığı, gündüz düşlerinden biridir; küçük bir kızdır ve annesi dışarıdan ona seslenirken o içeride, tedirgin gözleri kocaman açık bir şekilde tacize uğramaktadır.

Bir akşam beynini yiyip bitiren soruyu nihayet sorar Pierre'e: Acaba hiç geneleve gitmiş midir? Pierre, önce geçiştirmeye çalışır ama sonunda birkaç kez gittiğini itiraf eder. *"Ne olacaktı? Akıtılmayan tohum zehirler."* Severine, Pierre'i hemen susturur ve izleyen sahnede sıra tenis ritüeline gelir. Burjuva sağlığına ve güzelliğine dikkat etmeli, sporunu yapmalıdır. Dinlenmek için tenis kulübü binasına dönen Severine, kapıda takside Renée ile çekiştirdikleri Henriette ile karşılaşır. Mösyö Husson da içeridedir. Henriette çıkıp uzaklaşırken Severine'e özellikle duyurarak *"Gizemli Henriette. İki yüzü olan kadın. İkili bir hayat, ne kadar enteresan! Renée size söyledi, değil mi?"* der ve Henriette'in bunu para için yaptığını anlatır. Yılan gibi tavırlarla Severine'in etrafında dolanır, *"Biliyorsunuz, bu dünyanın en eski mesleği. Bugün artık telefonla yapılıyor. Yine de geneleve giren kadınlar az da olsa var."* der. Ağına düşürmeye başladığını sezinlediği Severine'e randevuevinin adresini de çitlatır.

Filmin sinsi, şehvet düşkününü kötüsü Mösyö Husson (Michel Piccoli)

Ertesi gün Severine, merakını yenemez ve Mösyö Husson'un verdiği adrese gider ama apartmanın kapısından girmeye cesaret edemez. O çevrede dolanırken, sonradan o randevuevinde çalıştığını öğreneceğimiz kızlardan biri yanından geçer. Severine derhal oradan uzaklaşır ve sonbaharın yerlere yaydığı sarı yaprakları adımlarıyla savurarak bir parka gelir. Oturduğu bankın hemen ilerisinde ip atlayan çocuklar ve birkaç bank ileride oturan ve bir eliyle bebek arabası tutan anne, Severine'in çocuksuzluğuna vurgudur. Gözleri yaşarır. Cesaretini toplar ve yeniden o apartmana döner. Bu defa içeriye de girer ve adresteki kata çıkar. Bunları

yaparken son derece dikkatli davranmaya çalışır. Nihayet zili çalar ve kapıyı ona randevuevini işleten Madam Anaïs (**Geneviève Page**) açar. Feleğin çemberinden geçmiş patroniçe, onun niyetini hemen anlayacaktır. Onu rahatlatmak için bir şeyler ikram etmeye çalışır ama Severine reddeder. *“Korkmayın lütfen. Burada evinizdesiniz. Size yardıma hazırım. Oturun. Genç ve oldukça zarıfsınız, burada hoş giden bir tip bu... Başlarda zor olduğunu biliyorum, ama herkes bir gün mutlaka paraya sıkışır. Paylaşırsak çok güzel olur.”* Rahatça ve aniden söylenen bu sözler Severine’i ürkütmüştür; kalkmak ister. Ama kadın onu sakinleştirir ve başlamak isteyip istemediğini sorar. Severine, *“Evet, olabilir. Ama yalnızca öğleden sonra. Saat beşte çıkmam gerek. Mutlaka, kesinlikle.”* diye cevaplar.

Genevieve Page, Madam Anaïs rolünde

Severine, ikirciklidir aslında, iki karakter arasında gidip gelmektedir: Madam Anaïs’e ikide orada olacağına dair söz verdiği halde koşu koşu kocasına gider. Öğle yemeğini birlikte yemeyi önerir. O an, köprüden önceki son çıkıştır, ancak Pierre başhekimle görüşmek durumundadır. Yine de ayrılırken Severine durumu anlatmaya çalışsa da yapamaz.

Severine öğleden sonra, söz verdiği gibi, randevuevine döner. Bu sahneyi **Buñuel** neredeyse imzası haline gelmiş ayak planlarıyla verir. Severine’in merdivenleri tırmanan şık rügan ayakkabılarını takip ederiz. Yavaş yavaş basamakları çıkışı, ara katta kararsız bekleyişi ve sonra çıkmaya devam edişi. Zile daha basmadan Madam Anaïs kapıyı açar. Sanki kapının ardından delikten onun gelişini gözlemiştir. Buradaki rolüyle aynı yıl Eleştirmenler Birliği’nin En İyi Yardımcı Kadın Oyuncu

ödülünü alan **Geneviève Page**, filmin bence uzak ara en iyi oyun veren sanatçısıdır. Kadının içten pazarlıklı tavırlarını, tatlı-sert idare ediş tarzını, kendi karını kollamak için her şeyi yapabilecek oluşu öyle incelikli işlenmiş ki... Madam Anaïs, Severine'i içeriye alır ve bir daha rahatlatmaya çalışır, ciddiyetle, işyerinin prensiplerini anlatır. Sonunda onu kıvama sokmak için içki sunar, adını sorar. *"Adımı veremem."* *"Ben sizin gerçek adınızı sormuyorum. Benim adım Anaïs mi sanıyorsunuz?"*. Sunduğu içki, müşterilere açtığı şampanyalardan değildir çünkü onları parayla ikram etmektedir. Severine'e bir kavanozdan el yapımı vişne likörü sunar. *"Aklıma bir şey geldi. Size 'Gündüz Güzeli' desek? Madem yalnız gündüzleri geliyorsunuz."* Madam Anaïs, Severine'e adını da koymuştur. Onu dudaklarından öper. Severine irkilir. O esnada içeride gürültü kopmaktadır. Müşterilerden Mösyö Adolph (**Francis Blanche**) içki istemektedir. Ona bakmaya giden Anaïs'e çemkirir; diğer kızlardan Anaïs'in yeni bir sermaye getirdiğini işitmiştir: *"Yeni kız var ve benden saklıyorsunuz. Haydi, haydi, getirin onu bana, çabuk. Yoksa gider kendim alırım."* Severine ise hazırlanmaya başlamış, içerideki konuşmalar ilerlerken saçını açıp dağıtmıştır ama adamın son sözleri onu ürkütür, çantasını alıp oradan kaçmak ister. Madam gelip onu ikna eder ve elinden tutarak müşterinin yanına götürür.

Mösyö Adolph, odada diğer iki kızla cilveleşmektedir. Madam, Severine'i orada bırakıp içki almaya gider. Açık saçık iş kıyafetleriyle odada salınan diğer kızların yanında hala ev hanımı elbisesiyle dikilen Severine, oraya ait olmadığını açıkça belli etmektedir. *"Ama iki-üç hamlede çıkacak bir elbise daha uygun, değil mi, Mösyö Adolphe?"*. Sohbet ve iğnelemeler sürerken önde Madam, ardında elinde içki tepsiyle hizmetçi Pallas (**Buñuel**'in başka filmlerinde de yardımcı rollerde çıkacak olan **Muni**) girer. Müşteri, gelen şampanyayı açmayı Pallas'a bırakmaz ve *"Bu, erkek işi."* der. Bu ilk vizite sahnesinde erkeklige vurgu yapılan bir sürü gönderme vardır. En açık olan ikisi, Mösyö Adolph'un önünde tutarak patlattığı şampanya ve aldığı hediye kız açarken bir nevi boşalma anı gibi hediyenin içinden yayların fırlayışıdır. Film, ele aldığı konunun altını kalın çizgilerle defalarca çizmekten bir an geri durmaz. Şakalaşmalar boyunca herkes şen şakrak kahkahalar atarken bir köşede 'rahibe' kıyafetleriyle somurtmuş yüzüyle dikilen Severine'i gören müşteri kızıp ciddileşiyor ve onu yatağa atıp tüm o kadınların içinde haşince soymaya çalışıyor. Severine kaçıp üstünü başını toplarlar. Onu geri getirmeye giden Anaïs, ikna etmekte zorlanınca bu defa sertleşir ve tehdit eder: *"Seni sopayla çalıştırmak gerekiyor galiba?"*. Sonunda müşteri de diğer kızları göndermeye ikna olmuştur ve odada Severine ile baş başa kalırlar. Adam zorla da olsa Severine'le ilişkiye girer.

Severine eve döndüğünde tüm pisliklerinden arınmak ister gibi ovalana ovalana yıkanır. Eşinin dönmesi yakındır. Çarçabuk yatağına geçmeden önce o gün giydiği iç çamaşırlarının tümünü yanan şömineye atar. Daha sonra, Pierre ikna olup çalışmak için odasına gittiğinde Severine, yattığı yataktan çingıraklar duymaya başlar. Yine sanrıdadır. **Buñuel**, sanrıları hep çingırak sesleriyle haber vermektedir.

Pierre ve Mösyö Husson, at üstünde Amerikan kovboyları gibi kalabalık bir boğa sürüsünü gütmektedir. Sonra yine kovboylar gibi ateş üstünde çorba pişirirler. Pierre eline bir kürek alır ve Mösyö Husson'a sorar: *“Boğalara da kediler gibi isim takılır mı?”* *“Evet. Bunların çoğunun adı Vicdan Azabı. Bir tek şu en arkadakinin adı*

Kefaret.” Bir kilise çanı duyulur. Mösyö Husson saygıyla kalkar, şapkasını çıkarıp çanların dinmesini bekler. Dinine sadık insanların yapacağı gibi kendi sinsî kişiliğine taban tabana ters bir harekettir bu. İzleyen geniş açıdan küreğin yerdeki sığır gübresini karıştırmak için olduğunu anlarız. Üzerinde saflığı temsil eden uzun, beyaz bir elbiseyle ahşap bir direğe bağlı Severine’e Husson gübrelerden fırlatmaya başlar. Pierre ise kollarını kavuşturur ve müdahale etmez. *“Nasıl sîn küçük pislik? İyisin değil mi, seni adi kadın? Seni pislik. Seni aşağılık. Seni yosma! Seni adi kaltak!”*... Bu hakaretleri savuran elbette ki ikiyüzlülüğünü saklamaya çalışan Mösyö Husson’dur. Severine ise yardım dilenirmişçesine Pierre’e onu sevdiğini haykırır. Her defasında daha da acımasızlaşan bu sanrılar, aslında Severine’in kendi düşleridir. Kadın, kendi kendini cezalandırmaktadır.

Bir hafta uğramadığı randevuevine döndüğünde Severine, Madam tarafından soğuk karşılanır: *“Ben burada amatör işi istemiyorum.”* dese de neticede bu dönüş, Madam Anaïs’in elini kuvvetlendirmiştir. Severine’in bu defaki müşterisi bir profesördür (**Marcel Charvey**). Profesör, ondan sado-mazoşist bir oyun ister ancak daha önce uyarılmayan acemi Severine, işi yüzüne gözüne bulaştırır. Madam, onun yerine diğer kızlardan birini içeriye gönderir ve bitişik duvardaki bir delikten Severine’e izlettirerek ne yapması gerektiğini öğretir.

Sonraki müşteri Çinli bir işadamıdır. Beraberinde getirdiği gizemli bir kutudan yanındaki kıza bir şey gösterir; kutunun içinden hapsolmuş bir sineğin yoğun vızıltısına benzer bir ses gelmektedir. Seyirci onun ne olduğunu görmez, ama kız tiksindir ve çıkar. Madam Anaïs onun yerine Gündüz Güzeli’ni getirir.

Severine bu defa daha işvelidir. Yalnız kaldıklarında durmadan Çince bir şeyler anlatan adam, bu defa aynı kutuyu Severine'e açar. Severine de önce ürker, ama diğer kız gibi kaçmaz ve kutuyu yavaşça kapatıp sehpaye bırakır. **Buñuel**, burada seyirciyi ters köşeye yatıran bir hareket yapar. Seyirciye sanrıları haber veren çingiraklar bu defa Çinli'nin elindedir ama beklentimiz boşa çıkar; çünkü Severine rüyaya geçmez (belki de geçer?). Severine kahkahalara boğulur ve işveyle müşterisine sarılır.

Yine çingirak sesleriyle açılan bir sahnede, aynı fayton, bu defa Severine'in bahçesinde oturduğu kafeye zengin görünümlü bir adamı bırakır. Yine yönetmenin ağındayızdır; artık neyin gerçek neyin sanrı olduğu birbirine geçmiştir. Gerek Çinli müşteriyle gerekse Severine'den cenaze merasimi isteyen bir başka müşteri olan, faytonun getirdiği kalantor müşteriyle geçen sahnelerin gerçek mi halüsinasyon mu oldukları çingiraklar ve fayton nedeniyle muğlak kalır ancak sanrılar olmaları kuvvetle ihtimaldir. Bu sanrılar onun kendisini giderek daha şiddetle cezalandırdığına gönderme olarak alınabilir, zira onca işkenceden sonra vardığı son noktadaki düşte Severine, artık bir tabutun içindedir! Bu törenin ortasında bir yerde adamın uşağı odanın kapısına gelip ritüeli bölerek içeriye seslenir: "*Mösyö Dük, kedileri içeri alayım mı?*". Bu sanrıda Dük, Severine'e zambak hediye eder. Zambak, ölümü simgeler ve mezarlara ekilen zambaklar aslında masumiyeti ve saflığı anlatır. Zambakların soğanları delinirse içinden süt yoğunluğunda bir sıvı akar. Süt dünyada alınan ilk tattır, yani, zambak aslında hayat demektir. Ölümle bağdaştırılmasındaki neden ise sonsuz hayata kavuşulmasıdır.

Kendisini görmeye eve gelmeye cüret eden Mösyö Husson'u içeri aldırmayan Severine, yine bir gündüz düşünde bu defa onu görür. Bir lokantadadırlar ve eşleri de yanlarındadır. Buna rağmen açıkça flörtleşirler. Tüm sanrılar içinde en absürdü olduğu için yönetmen çingiraklarla bunu ilan etme gereğini duymaz. Masada zambaklar konuşulur; bu defa kedilerin bahsi geçmez.

Bir sonraki sahnede sokakta bir genç Paris'in ortasında New York Herald Tribune satar. Karanlık adamlarımızdan biri olan Hyppolite, (**Francisco Rabal**) bu tip adamların klasik kıyafeti trençkottan giymiş, gelip bir gazete alır ve binada kendisini bekleyen hapisten çıkmış dostu Marcel'e (**Pierre Clémenti**) katılır. Bir asansörde sıkıştırdıkları bir adamı dövüp parasını çalar ve binadan hiçbir şey olmamış gibi çıkıp farklı yönlere dağılırlar. Hyppolite ne kadar özenli giyiniyorsa Marcel de o kadar serkeş ve uyumsuzdur. Deri bir trençkot giyer, gereğinden uzun bağlanmış kravatı sık sık ceketinin içindeki yeleşin dışına çıkar ve yanında içinde

bir bıçak gizlediği bir asa taşır. Hyppolite, arkadaşını kıyak olsun diye Madam Anaïs'in evine götürür. Orada Severine'i ilk o beğenmiştir, ama Marcel ısrar edince ona bırakır. Marcel kendine göre tuhaf çekiciliği olan bir tiptir. Bu, her yönüyle farklı olmasından kaynaklanır. Yoksa o kıyafetle ve bir kavgada döküldüğü için sonradan kaplanan dişleriyle ürkütücü bir görünüşü vardır. Severine artık profesyonelleşmiştir, genç adamın bu özelliklerini dert etmez. Marcel ilk görüşte ona göz koyar. Hamisi olmak ister. Severine de ilerleyen zamanlarda garip bir tutkuyla ona bağlanır. Gençle gerçek hayatta olan ilişkisi, sanrılardakinden daha vahşi ve tehlikelidir.

Severine'in ikinci hayatı, onu eşine karşı daha güler yüzlü kılmıştır. Bu değişimden Pierre de hoşnuttur. Hastaneden izin alır ve birlikte el ele dışarı çıkarlar. Kapıda tıpkı sanrılarını haber veren ziller gibi uzaktan beri gelen siren sesleri onları karşılar; hastaneye hasta taşıyan bir ambülans. Hemen dışarıda boş bir tekerlekli sandalye durmaktadır. Pierre ona uzun uzun bakar.

Bir gün Mösyö Husson, randevuevini ziyaret eder. Müşterinin o olduğundan habersiz Severine, diğer kızlarla birlikte onun karşısına çıkar. Severine yüzünü saklamak ister, ama geç kalmıştır. Mösyö Husson, kalmak için onu seçer. Yalnız kaldıklarında Severine adamı reddeder ama kocasına anlatmaması için yalvarmaktan da geri durmaz. *“Anlamaya çalışın biraz ne olur! Kayboldum. Bir döngüye kapıldım, sürükleniyorum, karşı koyamıyorum. Yaptıklarımın bedelini ödeyeceğim bir gün, biliyorum. Ama burası olmadan yaşayamıyorum.”*. Birlikte

olmazlar. Yine de Mösyö Husson keyifle onu aşağılamayı sürdürür ve çıkarken para bırakır: *“Sizin için değil, Pierre'e çikolata alırsınız, benim tarafımdan.”*

Yine at arabalarının olduğu, ama bu defa çingirakların olmadığı bir sanrı sahnesi olayları izler. Mösyö Husson ve Pierre, başları silindir şapkalı şahitler huzurunda düello yapmak üzere ormanlık bir alana gelirler. Sırt sırta verip hakemin işaretine kadar aksi istikametlerde yürür ve yüzlerini birbirlerine dönüp sırayla ateş ederler. İkisi de vurulmamıştır ama Pierre'in kurşunu, yemyeşil bir ağaca bağlanmış, kırmızılar içindeki Severine'in başına isabet eder. Sanki filmin başındaki rüyanın devamıymış gibi Severine'in üzerindeki elbise aynıdır. Pierre gidip şehvetle öper onu. Bu defa ses kuşağında köpüren dalgaların gürültüsü vardır.

Bu son sanrı Severine'deki kesin dönüşümün de işaretidir. Mösyö Husson onu tedirgin etmiştir ve randevuevinden ayrılmaya kararlıdır. Konuyu derhal Madam Anaïs'e açar. Anaïs ona, o içerideyken Marcel'in geldiğini ve ona ulaşamadığı için kızarak çıktığını anlatır. Severine'in durumunu anlamaktadır, ama altın yumurtlayan tavuğu kaybetmenin kızgınlığı da vardır. Son bir çabayla Severine'nin telefonunu ve adresini öğrenmek ister, ama kadın vermez. Ayrılırken dudağından öpmek isteyen Severine'i bu defa Madam Anaïs reddedecektir.

Marcel, evine dönen Severine'in adresini öğrenmiştir. Ona ani bir ziyarette bulunur. Kocasını bekleyip her şeyi anlatmakla tehdit eder ve kendisiyle gelmesini ister. Severine'in korkusu tutkusuna baskın gelmektedir. Marcel çıkışta bekler ve Severine'in kocasını apartmanın girişinde vurur. Kaçarken de polis tarafından sıkıştırılıp öldürülür.

Gördüğüm en iyi çizilmiş anti-kahramanlardan biri Marcel (Pierre Clementi)

Pierre ölmemiş, ama sakat kalmıştır. Konuşamaz, felçli ve kördür artık. Hastanenin kapısında gördüğü tekerlekli iskemleye şimdi o oturmaktadır. Severine ona ilacını hazırlar, içirir. Odadan çıkarken Pierre'i ziyarete gelmiş olan Mösyö Husson'u görür. *"Biliyorsunuz şu an felçli olduğundan kendini size yük olarak görüyor. Bu çok acı veriyor ona. Utanıyor, çünkü sizi masum sanıyor. Bu yüzden onunla konuşmak istiyorum, her şeyi anlatmak. Elbette üzülecek, ama işe yarayacak bence. Acımasız olduğumu kim söyleyebilir?"* Mösyö Husson yapacağını yapmıştır. Evden çıkarken yine o sanrıları haber veren çingiraklar misali bu defa saatin titreşimli, metalik alarmı çalmaktadır. Yönetmen, seyirciyi kendisinin keyfini çıkaracağı bir beklentiye sokmuştur yine. Severine tedirgin tedirgin odaya girer, saatin alarmı susar. Pierre'den gelecek tepkiyi bekleyerek huzursuzca odada dolanır ama kocası adeta ölüdür. Severine koltuğa çöker ve evdeyken elinden pek düşürmediği dikişini alır. Biraz sonra çingiraklar tekrar başlar ve Severine'in gözleri parıldar. Pierre gözlüğünü çıkarıp gülümseyerek ona bakar:

"Ne düşünüyorsun Severine?"

"Seni düşünüyordum Pierre."

"Susadım."

"Buz isteyeyim mi?"

"Hayır, gerek yok. Sana söylemedim ama şubat ayında on beş gün izin alabilirim."

"Dağa mı gideriz?"

"İstersen tabii."

"Evet!"

"Duyuyor musun?"

Çalmakta olan çingiraklardır. Az sonra çingiraklara kedi miyavlamaları da katılmıştır. Severine balkona çıkar ve neşeyle uzaklara bakar. Kırlık bir patikadan dökülmüş güz yapraklarının arasından çingiraklarını çalarak aynı fayton gelmektedir. Araba görüntüden çıktıktan sonra bile çingirak sesi dinmez. Belki de filmin bu son on dakikası bütünüyle bir sanrı sekansıdır; Severine'in silah sesine kalkışıyla başlar, Marcel'in ölümüyle sürer, onun vurduğu kocası Pierre'in sakat kalmasından ve Mösyö Husson'un uğursuz ziyaretinden geçip, o sanrının içindeki bir başka düşte Pierre'in ayaklanmasıyla son bulur. Ama bir sebebe bağlamak ne mümkün! Zaten Severine de sürekli kendi sanrılarının nedeninin ne olduğunu bilmediğini söylemiyor mudur? Severine'in karakteri asla değişmez; bölünmüş bir kadın olarak başlayıp yine öyle biter.

Luis Buñuel

Luis Buñuel sinema tarihinde haklı bir yer edinmiş, kendi tarzını yaratmış sıra dışı yönetmenlerden biridir. Sürrealizmin yılmaz savaşçısı olan yönetmeni ele almak başlı başına ayrı bir yazının konusu olmaya adaydır. Öne çıkan birkaç filmi saymak gerekirse *Endülüs Köpeği* (Un Chien Andalou,1929), *Altın Çağ* (L'Age d'Or,1930), *Unutulanlar* (Los Olvidados,1950), *Uğultulu Tepeler* (Abismos de Pasion,1953), *Bu Bahçede Ölüm* (Le Mort en je Jardin,1956), *Viridiana* (1961), *Yokedici Melek* (En Angel Exderminador,1962), *Tristana* (1970), *Burjuvazinin Dayanılmaz Çekiciliği* (Le Charme Discret de la Bourgeoisie,1972)... Tüm filmlerinin içinde *Gündüz Güzeli*, **Buñuel**'in "Meksika sürgünü" sonrası

Fransa'ya dönüşünü simgeler. 67 yaşındaki yönetmenin o güne kadarki en pahalı prodüksiyonu olmasının yanı sıra en fazla iş yapan filmidir. **Gündüz Güzeli**'nin yapıldığı yılda alabildiği tek büyük ödül Venedik Film Festivali'nce verilen Altın Aslan'dı. Bugünse dünyanın en iyi 100 filmi arasında gösteriliyor. **Martin Scorsese**, 1995'te filmi restore ettirerek yeniden gösterime soktu.

Roman Polanski'nin *Tiksinti*'sinde (Repulsion,1965) de benzer bir rolde oynamış olan **Catherine Deneuve** neredeyse üzerine yapışıp kalacak frijit, ruh hastası kız rollerinin gediklisi olma tehlikesiyle karşı karşıyaydı. Kötü bir oyuncu denemez ama bu rollerin etkisini uzun süre üzerinden atamadığını düşünüyorum. Hala ne zaman bir **Deneuve** filmi izlesem her an saldırıya uğrayacakmış korkusu içerisindeki tedirgin oyunu beni rahatsız eder fakat sinema tarihinin en güzel yaşlanan, hatta yaşlanmayan kadınlarından biri olduğu kesindir.

Aslen Mısırlı olan filmin yapımcıları **Robert** ve **Raymond Hakim** kardeşler, önemli ve ilginç bir ikilidir. **Raymond** 1931'de Paramount Francaise'da satıcı olarak başladı ve sonra dağıtıcı oldu. Kardeşi **Robert**'le, 1934'te Paris Film Production'ı kurdular. İlk başarıları **Jean Gabin**'li *Cezayir Batakhaneleri* (Pepe le Moko, Julien Duvivier, 1937) idi. 1940'ların ortasında kısa bir Hollywood ziyareti sonrası Fransa'ya döndüler ve özellikle Fransa-İtalya ortak yapımı işler ürettiler. *Aşk Zinciri* (La Ronde, Roger Vadim, 1964), *Eva* (Joseph Losey, 1962), *Batan Güneş* (L'Eclisse, Michelangelo Antonioni, 1962), *Les Bonnes Femmes* (Claude Chabrol, 1960), *Kızgın Güneş* (Plein Soleil, Rene Clement, 1960), *Tehlikeli Rabitalar* (A Double Tour, Chabrol, 1959), *Kader Değişmez* (Therese Raquin, Marcel Carne, 1953), *Canavarlaşan İnsan* (La Bete Humaine, Jean Renoir, 1938) gibi birbirinden başarılı ve çoğu klasikleşmiş yapımlara imza attılar. Tüm yapımlarının içerisinde hiç şüphesiz, **Gündüz Güzeli** yapıldığı tarihe göre büyük bir başarıdır ve önemini hala korumaktadır.